

2017

M.A. Part - I

SANSKRIT

PAPER-II

Full Marks : 100

Time : 4 Hours

*The figures in the right hand margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their
own words as far as practicable.*

[First Half : 60 Marks]

Unit -I

1. चतुर्णां व्याख्या कार्या -

3×4

- (a) हलन्त्यम्।
- (b) मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः।
- (c) न वेति विभाषा।
- (d) इको गुणवृद्धी।
- (e) तस्मिन्निति निर्दिष्टे पूर्वस्य।
- (f) षष्ठी स्थानेयोगा।

2. पंक्तिरेका व्याख्येया - 8
- (a) प्रत्याहारेष्वितां न ग्रहणम्, अनुनासिक इत्यादिनिर्देशात्।
 (b) यत्रानेकविधमान्तर्यं तत्र स्थानत आन्तर्यं वलीयः।

Unit-II

3. सूत्रद्वयं व्याख्येयम् - 3×2
- (a) अचः परस्मिन् पूर्वविधौ।
 (b) एचोऽयवायावः।
 (c) सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ।
 (d) सर्वादीनि सर्वनामानि।
4. पंक्तिरेका व्याख्येया - 6
- (a) अचि किम्? कुमारी शेते।
 (b) समासग्रहणं नियमार्थम्।
5. द्वयोः सान्धिप्रकारः ससूत्रं प्रदर्शनीयः। 2×2
- (a) हरयेहि।
 (b) मध्वरिः।
 (c) गव्यम्।
 (d) प्रेजते।
6. द्वयोः साधनरीतिः ससूत्रं प्रदर्शनीया - 2×2
- (a) रामेभ्यः (b) रामाणाम्।
 (c) सर्वैः (d) हरिणा।

Unit-III

7. सूत्रत्रयं व्याख्येयम् - 3×3
- (a) अनुदात्तङित आत्मनेपदम्।
 (b) परोक्षे लिट्।
 (c) सार्वधातुकार्धधातुकयोः।
 (d) कृञ्चानुप्रयुज्यते लिटि।
 (e) टित आत्मनेपदानां टेरे।
8. पंक्तिरेका व्याख्येया - 5
- (a) नित्यत्वाद् वुगुणवृद्धी बाधते।
 (b) आमो मकारस्य नेत्वम्।
9. द्वयोः साधनरीतिः प्रदेया - 3×2
- (a) भवामः, (b) भविता, (c) एधेते, (d) एधन्ते।
- [Second Half - 40 Marks]
1. यथाभिमतं प्रश्नद्वयस्योत्तरं प्रदेयम् - 15×2
- (क) ऐतिहासिकभाषाविज्ञानविषये येषां पण्डितानां विशिष्टयोगदानं वर्तन्ते तेषां नामोल्लेखपूर्वकं योगदानविषये संक्षिप्तपरिचयः प्रदेयः।
 (ख) भाषापरिवारः नाम किम्? भारोपीयभाषापरिवारस्य भाषागतं वैशिष्ट्यं यथायथम् उपस्थाप्यताम्।
 (ग) ग्रिम-नियमस्य विवेचनं सोदाहरणं प्रस्तूयताम्।
 (घ) संस्कृतभाषायाम् अनार्यभाषाणां प्रभावः सम्यगालोच्यताम्।

2. अधोलिखितेषु किमपि द्वयम् अधिकृत्य टिप्पणी लेख्या – 5×2

- (क) समीभवनम् (Assimilation)
 (ख) विपर्ययः (Metathesis)
 (ग) मूर्धन्यीभवनम् (Cerebralisation)
 (घ) अतिह्रस्वस्वरध्वनिः (Sehwa)

—o—